

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 13.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Рік II.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ
місячно 2,400.000.
В Америці річно 4 долари.

АДРЕСА:
„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ
місячно рівновартість 12 кор. чсс.
одно число 150 кч.

Без успіху!

Як Юнг радить Польщі ратуватися.

Вальоризаційний франк на 17. 18. 19.
20. II. 1,800.000.

Франк тютюневий від 18. II. до
29. II. 1,800.000.

Франк залізничий і поchtовий
від 16 - 29. лютого 1,800.000.

Похорони Леніна.

(До статті на стор. 3.)

В імени Річнсполитой Польської!
Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратурі, що зміст часописи „Новий Час“ число 8. з дня 3. лютого 1924. року в артикулі під заголовком: 1) „Розлам в українськїм польськїм клубі“ в уступах між словами: націоніст а: Існував клуб б) шляхами а: І перед. 2) „Листи з Німеччини“ в уступах між: а) Українці а Хоч таке знаннє а) хочуть а: А житєсья. 3) „Шануймо рідну мову“ в уступах між: а) вельге лихо а: Польська конституція. б) Польцею а: ми можемо. 4) „і ошочина“ в уступах між: а) документи а: Іменно б) студентів а: Ці студенти. в) Слід замїтити до кінця. 5, 3 останнього артикулу на сторїнці 5-їй а) заголовок б) уступ між жалоби а: предсїдатель. б) „Литва-Бїлорусь-Україна“ в уступах: а) Україною а: Братства а) В теперїшний час до кінця. 7) „Як то наш селянин став безземельним мїстить в собі ество ад 1) а) 2) 3) 4) а) 5) а) б) 7) злочину з § 65 а з. к. ад 16) 46) в) виступку з § 302 зак. кар. ад 56) 8) виступку з § з § 300 з. к. узнав доконану 31-ого сїчня 1924 р. конфїскату за оправдану і зарядив знищення цїлого накладу і видав по думцї § 493 з. к. заборону дальшого розпїрювання того друкового пїсьма. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвидженї в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. 6. ex 1863. а іменно засудження за переступство на гривну до Мп. 4,000.000. Львів, 2. лютого 1924. (Підпис нечиткий).

Без успіху.

Перемишль.

ПЕРЕМИСЬКА ІНТЕЛІГЕНТНА ГРОМАДА. — ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Не дасться заперечити, що українське інтелігентне громадянство знаходиться в стані важкого ферменту. Головно дасться це помічати в більших осередках, якими є повітові міста. Фермент цей триває вправді вже рік, але все ще він і досі не закінчився, хоч кождий бачить і розуміє, що в наслідках своїх вже приніс і далі приносить не одну втрачену позицію, яку при одноцілій а сміливій поставі хто зна, чи не вдалося б було оборонити.

Народ сам себе побиває.

Цей шкідливий фермент переживає і громадянство міста Перемишля. Сьогодні воно розбите на два головні, майже рівні собі числом, табори.

Один — активний і творчий зі сміливою ініціативою, другий, зложений з елсменту байдужого, само-

любно-амбітного, а подекуди й шкідливого. Національно-політична лнія того другого табору щонайменше не ясна. І тому то, залежно від того, під вплив котрого табору, попаде якась національна установа, — залежно від того проявляє вона більшу або меншу, кращу або гіршу діяльність.

Завдяки теперішнім, політичним обставинам і недостатчній зорганізованості та об'єднанню активного табору, той другий табір в своїх публичних виступах стає доволі сміливий і в засобах непербірчивий, очевидно для національного інтересу небажаний. З табором тим відповідальні чинники повинні почати рішучу боротьбу і видобути згд. не дати під його вплив і залежність тих установ, яким призначено сповнити велику національну задачу.

(Пельопід Тебанець).

Ми чули вже про Лікурга, що своїм розумом і досвідом умів поставити міцно на ноги свою вітчизну Спарту і вмів добровільно умерти, щоби забезпечити тривкість своїм ділам, спасенням для рідної країни. — Тепер скажемо дещо про одного з грецьких героїв, що з мечем в руці захищав свою вітчизну, неустрашимою відвагою додавав охоти і віри в перемогу своїм землякам і за найвищу розкіш уважав — смерть за вітчизну. Тим героєм був — Пельопід з Теб.

Теби, то була столиця грецького краю Беотії, яка лежала на захід від Аттики (столиця Ацени), а на північ від Пельопонезу, де панувала власне сильна Спарта. Власне та Спарта, яка прийшла до сили завдяки законам славного Лікурга, спокусилася на північні краї Греції, які також зростали з дня на день і грозили, що перевищать і Спарту. Вона виповіла Аттиці війну, яка тривала 27 літ, і в ній победила Аценців і союзників Тебан-

ців. Вона окупувала своїми військами Ацени і Теби і установила там своїх намісників-тиранів, які, як кождий ворог, стали нищити тамошніх оборонців свободи. Тільки що Ацени мали щасте скоро позбутися займанщиків і одержали певну автономію, а Теби довше терпіли знущання насильників бо від 404—379 року, отже майже п'ять літ.

Однак вони не падали на дусі, вірили через весь час неволі, що ще живе в народі дух свободи який скорше чи пізніше пірве всіх до боротьби за слушну справу. І не помилилися. Ратунок прийшов.

Між Тебанцями, що з днем здобуття Спартанцями Теб, утікли на еміграцію до Ацен, був хоробрий вояка Пельопід, який не засипляв справи і рішився скорше вмерти, як ходити блудом по чужині, з далека від поневоленої вітчизни. Він уложив плян повстання проти наїзників, про який покищо не знав ніхто, тільки його найщиріші друзі на еміграції тай один Тебанець, який остав в краю, поважаний і люблений всіма Харон.

Кажуть, що „до відважних світ належить“ і відважних любить до-

ля і помагає їм — і це правда! Побачимо то найкраще на тім примірі. З малою горсткою приятелів задумав відважний Пельопід сміливе діло, так, що не було майже ніякого вигляду на успіх. Але обставини так зложилися, що все пощастило. Передівсім Хароні удався збудити сумління в однім секретарі тиранів, свободолюбнім Флідасі, що рішився стати по стороні угнетених і допомогти їм освободитися з ярма. Це значно улекшило справу, хоч не було би багато помогло коли б не очайдушне пожертвування Тебанців.

Діло зриву назначено в один день грудня 379 р. (тому 2.302 роки!) в день, в котрім припадало свято для окупаційних військ, бо в тім дни складали свої уряди два головні ворожі командири Архій і Филип в руки своїх наслідників; а як звичайно при такій церемонії увага ворогів трохи притуплена бенкетом, який улажується при тій нагоді.

Кілька днів перед святом з Ацен стали виходити групки ловців і рибаків з сігями, прямуючи одні за другими на захід. Та не були це прості ловці і рибакі і не рибу та

До того потрібна більша зорганізованість і тісніше об'єднання всіх тих, котрі не тільки бачуть лихо, але й мають відвагу з тим лихом битися, а не миритися.

І треба ствердити, що відчуття потреби такої сильної зорганізованості і тісного об'єднання всіх активних сил існує, психічні умовини для них вже назріли, треба тільки їх використати і зужиткувати. Отже — завданням і обов'язком провідних одиниць є, всі ідейні, активні, працездатні і творчі одиниці згуртувати і об'єднати в одну тісну, сміливу, незломчу громаду, яка своєю жертвенною працею, впертою боротьбою, невсипущою рухливістю зайняла всі народні позиції і життю громади неподільно наважала тон і напрям. Дотеперішні провідники не зовсім і не завжди дописують; мусять прийти нові люди або як їх рушії або як керманічі. І до того йде, бо мусять прийти. Це неминучий і природний вислід теперішнього ферменту. — Про поодинокі установи другим разом.

Гамалія.

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вітчизни.

звіря ішли вони ловити а були то перебрані герої з Теб, які зі своїм полковником Пельопідом спішили увільняти своє місто Теби від ярма, перебрані, щоби не збудити підозріння в шпionів, які їх слідили на кождім кроці. Ті групи відважних, по чотири до п'ять люда, входили до дому Харона, так що назначеного дня зібралось їх там около 50 (пятьдесят) Нетерпеливо ждали вони назначеної години, нетерпеливо і з обавою, що їх в кождій хвилі можуть вислідити!

Надійшов ожиданий день. По відповіднім богослуженню і по відбуттю приписаної наради удалось вожди ворожої залоги на баль до двох головних своїх воєводів Архія і Филипа. Вже стало лекше на душі заговорникам, — бенкет ворогів почався... Та який страх обхопив усіх хоробрих, зібраних у Харона, коли до його дому увійшов ворожий жовнір з візванням від Архія, щоби Харон зараз ставився у воєвод. Візваний успокоїв своїх, як міг, і спокійний та приготований на все пішов до ворога. Той спитав його, міряючи очима:

— Чи невідомо тобі, Хароне, що цими днями, як мені донесено,

Ленін умер. Його ховують з великою парадною. Тисячі людей вхається толочиться — щоби побачити труну того великого, того „страшного“ Леніна...

І пригадуються часи, коронації Николая II-го коли також товпився народ на „Ходінськмі полі“ в Москві. Було кілька тисяч вбитих і потолочених на цім коронаційнім святі. Народ хотів бачити царя помазанника Божого, того любого, а за разом „страшного“ царя...

А, що звичайно на цім коронаційнім святі новий цар роздавав дарунки, то хачивий і цікавий народ роздачував себе місив трупів з болотом і було багато жертв і крови.

А якіж були ці дарунки що їх кидали розузданій юрбі? — Дрібнички, папірчики, один або два цукорки, пів сотика неварті. А народ бився, гинув, і конав у муках — толочив себе як череда розгукана в оборі.

Бо якась страшна жадність, цікавість і страх, гнали його на Ходінське поле. Бачити страшного „возлюбленого“ царя і Богом помазаного!

Російський народ, все любив і все убожав того кого боявся. Страх і любов вони звязувались з собою в одно поняття. Так було за Івана Грозного, так було за Николая II-го хочби в часі тої „славної“ коронації 1894 р. на Ходінськмі полі, що контували стілько жертв і трупів.

Та в часі похоронів Леніна, не було трупів бо ніхто не розкидав дарунків. Тепер за дармо ніхто нічого не дасть. За це було багато відморожень випадків через простуду. Пані з давної аристократії доставали спазми... (Таксамо як за часів коронації, або смерті царя). Вони як і більшість інтелігенції, слабой на нерви корчилися від мук і болів із „надмірного“ зворушення та гістерії.

А народ, цей сільський народ — він почав розказувати про дивні чуда. Земля тріслася „якась“ гора запалася, а був та-

прийшли до Теб якісь підозрілі люди, з ваших, — здається твої знайомі?...

— Ні, пане! — відповів з гідністю Харон — про ніяких підозрлих людей я не чував і нікого не бачив.

— Уважайже, Хароне, бо за всякі спроби зворушення спокою відповіш своєю головою! Я знаю, що ти тут один з перших! Можеш відійти — завтра поговоримо!

Так виімково ласкаво відпустив Харона ворожий достойник, що вже був добре на підпитку і розбавлений. Завдяки тому він і не прочитав листа, принесеного йому від звідунів (агентів) підчас пиру, але сказав: „На завтра всі урядові справи!“ І це було найбільше щастя для Тебанців, бо в тому листі було написано, щоби Архій мався на острозі і щоби перевів ревізію в домі Харона!

Архій відкинув письмо не розпечагавши його і казав увійти танечницям, яких замовив секретар Філідас. Увійшли танечниці, закриті з ніг до голови густим серпанком, бо був такий звичай, що вони щойно підчас танцю скидали з себе по черзі усе убрання. Та не дове-

ПОХОРОНИ ЛЕНІНА.

кий мороз, що птахи мерзли... Ленін умер настав мороз — Леніна поховали — пустив, але відновився образ в Саратові і воскрес св. Серафим (котрого на приказ царя канонізували).

І ще прийшов антихрист, він появилсь тоді як умер Ленін. І тоді чорний кіт бігав і драпався по кришах Кремлю, і загальом багато чорних страшних котів, бігав тепер по хатах. Вони товчуться, м'якляють, страшать людей і перебігають дорогу... Страх страшений! А скільки бань відзолотилося, скільки хрестів засіяло дивним блеском і вони, ці хрести тепер плачуть — по них стікає кров.

Леніна поховали, а ховали його як царя — ще більше як царя! І про смерть його, писали і говорили в цілому світі. Бо Ленін був великим чоловіком, бо він знав добре душу російського народу і в цім його великість. Та Ленін, не змінив цього російського народу. І він умер, його похоронили а народ — згадає його як „царя“ і розказує дивні чуда про антихриста про душу великого покійника, що замінилась в чорного ката і покутує...

Дивні дива!

Таке було давно, за Івана, за Олексія, за Катерини і не змінилось досі. Тільки тим разом чогось земля тріслася (на Крмі) церкви бані і образи відновились, і чогось такий лях прийшов на людей...

І говорить народ скрізь і всюди, а ці поголоски ширяться і наводять дивний жах.

„Спаси Господи!“ — шепчуть перелякані по селах люди і куди ходять, моляться та біються в груди. Цілі процесії тисячі народа сунє день і ніч до хрестів. Тими хрестами обложили села, щоб незапалися...

Таке диво діється по смерті Леніна, в семім році революції. Все змінилось, тільки народ остав тойсамий темний і непросвітний.

(Око).

лося їм скинути його тепер бо незвичайний був їх танець! Дотанцювавши до стола воєвод, кинулись нагло танцюристки на тиранів в ножами — за хвилию лежали розбавлені вороги мертві — а танцюристки скинули з себе серпанки і закликали:

„Хай живе вільна Беотія“!

То були перебрані повстанці, яких Філідас привіз на забаву... Між ними був і Пельопід! Пельопід напав тепер з горсткою своїх на чужу залогу, яка почувши про смерть вождів, по короткім опорі піддалася. — Ранком побачили Тебанці на своїм замку рідні хоругви! Прославили героя Пельопіда — якого слава від того дня лунає і буде лунати по всім світі і буде заохочувати до бою за волю всіх поневолених.

Ціле своє пізніше життя провів Пельопід у боротьбах за вітчизну і згинув в 15 літ пізніше (364) в битві з Тессалійцями, маючи 50 літ. — Завдяки його хоробрости Теби були довгий протяг часу першорядною державою в Греції.

По той бік греблі.

Кримінальна статистика.

По звідомленням Народнього Комісаріату для внутрішніх справ було в р. 1923 на Великій Україні 131.000 випадків злочинів, з чого викрито 80.000. Бандитських нападів було 714 при участі 3.000 бандитів. Арештовано 800 бандитів. При супротиві в часі арештування вбито 184 бандитів, при чому захоплено багато озброєння та скорострільів.

Боротьба зі самогоном.

Народній Комісаріат внутрішніх справ на Великій Україні підносить успішність боротьби зі самогоном в 1923 році. І так: Міліції вдалося викрити 25.000 гнізд гонення самогонки. Відібрано 35.000 самогонних апаратів та 11.000 ведер. Притягнуто до відповідальності 20.000 самогонщиків.

Український вуголь.

Доносять з Бахмута, що за першу половину грудня м. р. добуто в Донеччині 24 мільйонів пудів вугля, в тому 8 мільйонів антрациту. На власні потреби обернено 16 проц. всього добутого вугля, вивезено 13.600.000 пудів, запаси зросли на 7 мільйонів пудів.

Київський ярмарок.

Ідуть заходи біля устроєння в Києві великого ярмарку в 1924 р. на взір німецьких т. зв. „Мессе”. Досі зголосило свою участь 49 фірм, 23 укр. держ. органів і 2 ко-

оперативних організацій та 22 загально російських органів і 2 кооперативних організацій. Висказано бажання, щоби були заступлені також заграничні фірми.

Червоний суд над польськими шпіонами.

З Житомира доносять, що там закінчено процес проти осіб, яких обвинувачено про шпіонажу по директивам польської дефензиви (охранки). Губерніяльний суд засудив головного шпіона Талька (вла-

стиво Волсса) на розстріл. Із його помішників засуджені: Софінський на 5 літ тюрми одинцем та конфіскату цілого майна, Туровський на 1 рік тюрми без конфіскації майна і Нагірний на 6 місяців тюрми.

Курси української мови.

В Малині відчинено курси української мови та українознавства для 100 службовиків радянських установ. Курси відкрито заходами місцевого окружного виконавчого комітету.

Як Юнг радить Польщі ратуватися.

Як ми вже писали, акушер від польської марки Юнг опустив Польщу і піхав собі в Англію. Перед своїм відіздом написав він цілу книжку про те, як Польща повинна ратувати свій скарб. Юнг, як кожний Англієць, дуже чемний і Полякам сказав багато гарних словечок.

Не розкидати гроший на всілякі дурниці, а жити ощадно. Це перша головна рада Юнга для Польщі. Отже радить Юнг, щоби Польща зменшила свої видатки. Він думав, що Польща може стягнути річно податків на суму 800 мільйонів золотик франків. Мусить проте зредувати свої видатки на 72 мільйони франків

місячно. — Поляки закладають тепер новий банк, який випустить нові гроші. Юнг каже, що добре є заложити такий банк і випускати нові гроші. Але радить, щоби на підклад того банку збирати лише золото, а гроші випускати аж тоді, як видатки держави не будуть перевищати приходів.

Та найцікавіше те, що сказав Юнг про можливу поміч для Польщі від заграниці. „Пожичку з заграниці може Польща дістати щойно тоді, як видобудеться з теперішніх тяжких обставин власними силами”. Значить: Зроби Польще порядок у себе, а тоді заграниця тобі допоможе.

СЛЕЗА.

Tempora mutantur.*)

Добрі були колись часи.

Колись, ще перед війною, під отсею старою липою нашого монастиря, стояв із тарілочкою сліпий дід, та переплітаючи Отченаші з Богородицями, згортав із ньої мідяки до своєї калитки, а вертаючи відтак домів, заходив до корчми і килишок по килишкови, місто вже молитися, пив за здоров'я своїх добродіїв і то здорово.

На щастє о такого рода діловій молитві, не знав із добродіїв ніхто.

Знали за се ми гульвіси.

— Ну, стривай діду! Навчимо тебе.

Сталося, як загадали.

Раним ранком, у святу неділю ідемо до монастиря.

Діда ще нема.

Слава Богу.

Поліз один із нас на липу, а ми решта в лози.

Ждемо.

Не минуло добрих десять хвиль, а на закруті показався дід в цілій своїй величі. Високий і дужий. В руках дубова палиця, а через плечі звисаюча торба. — Пристав під липою, та виняв тарілку. В тій самій хвилі, мов павук зі своєї сіти, спустився над головою діда зачіплений на шнурку мідячок.

Пора йти до монастиря.

Ідемо.

Вже здалека долітас до нас дідова молитва.

— За душі стогнучі в чистилищі, за батька покійного і за матір, за брата і сестру, за кривняків блищих і дальших...

Отче наш іже...

Гарно молигься, нема що казати.

— Ось, вам дідуню мідячок, за вуйка Олексу, — відіззався із нас перший, та сягнув порожнім кулачком в сторону дідової тарілки.

В тій самій хвилі, завішений на шнурочку мідячок, спустився долів, зачіпив об тарілку, відіззався відомим звуком, та полетів у гору.

— Цук! —

— Пане Боже запласть! —

Отче наш іже...

— Сси, — не було вже як кінчити. Дід сягнув рукою за мідячком по порожній тарілці і застановився.

— Що се? —

Надійшов тимчасом другий із гзвесників.

Роздумувати над зером не було вже часу.

— Нехай святиться імя Твоє, нехай буде воля твоя.

Почав дід голосніше,

*) Часи змінюються.

Чоловік повинен-би жити 200 літ.

Кожде сотворінне, яке вісім разів стільки як росте.

Кінь росте чотири роки, а яке вісім разів стільки, т. з. близько 31 літ. Пес росте два роки, а яке 16 літ, курка росте один рік, а яке вісім до 10 літ...

Тому чоловік, що росте до 25 року повинен-би жити 200 літ, а яке багато коротше — навіть половину цього віку не доживає.

Що за причина? — Статистика виказує, що новітні люди живуть чимраз коротше і їх пересічний вік, можна числити поміж 40—60 роком життя. Причиною того короткого віку, бувають обставини несприятливі людині, головню брак відпочинку, перепрацьованне і надірванне нервів.

Найдовше живуть мешканці полудня, і то ці, що все перебувають на свіжому воздуху і на сонці.

Приміром в Болгарії, на 1000 людей, припадає один столітний, в Німеччині один столітний, аж на мільон людей. Чим більше культурний край, тим менше столітних. Бо там люди нервозні і більше працюють в замкнених бюрах-загалом, працюють більше умово, а не на воздуху і не на сонці.

Румунія має столітних 1074, Сербія 573, Іспанія 410, Італія 198, Норвегія 23, Франція 11, Швеція 10, Бельгія 5, Данія 2, Швейцарія, ані одного.

Найбільше столітних в Болгарії. Їх більше, ніж всіх разом в цім світі. Свій довгий вік, і кріпке здоров'я, завдячують Болгари своїй рідній сонячній країні, де цвітуть розкішні рожі, де віють ласкаві вітри і де добре молоко.

Вони споживають багато квасного молока, яке подібне децю до нашої гудульської „жентиці”. Це молоко, називають Югуртом і воно має бути дуже здорове поживне.

Та, лікарі знавці кажуть, що треба в першій мірі, зважати на такі ради: Спати 8 годин. Спати тільки при відчиненім вікні. Ліжко не має бути при стіні. Рано перед сніданнем гімнастика і купіль (теплоту тіла).

Істи мірно, не пити жадних труків. Старатися бути що дня, як найбільше на сонці і або вправлятися, або робити якусь роботу. В кімнатах де живуть люди, не сміють перебувати домашні звірята. По обіді, найменше 20 хвилин полежати.

Це Юнг знає дуже добре. Певно, що про все то він говорив польським панам, але „на вухо”. І певно він був і є свідомий трагедії Польщі в справі санації скарбу. „Поможемо вам, як самі насамперед собі допоможете”.

Хто з нагоди коляди досіль ще не дав жертви на „Рідну Школу”, хай зробить це негайно і гроші перешле на адресу „Рідна Школа” УПТ. у Львові, Ринок ч. 10., II. п.

— За тету Катарину. —

— Цук. —

— Пане Боже заплаць. —

Знов той самий жест рукою за мідячком, що перше і знов та сама мустеля на ньому, що перед хвилиною.

Подібно вдалося за третім і за четвертим разом.

А зя п'ятим не було вже діда як дурити.

Дід ліву руку з порожньою тарілкою притиснув до грудий, а лівою обняв міцніше палицю.

Від сторони Буга спішив тимчасом до монастиря (przykładem dla maluczkich) сам повітовий староста.

Побачивши відомого вже здавна сліпця, виняв цілу шістку, та кинув її на тарілку.

Нараз сталося щось неймовірного. Місто подяки, спинилася на його хребті дідова палиця.

С... сину! заревів дід. — Ста, роста здеревів.

— Zwarzował dziad! —

Же бачив Гриць...

Скільки разів перечитується польську пресу взагалі, а „Слово польське” особливо, тільки разів приходить на лумку наша приповідка про того Гриця, що то вбирив та скидав. Не можуть собі сусіди дати ради зі своєю Польщею, хотілиб її всадити скрізь де тільки єсть найменча дірка, хотілиб, щоб в нікого не було ніякої іншої думки як про Польщу, щоб ніхто про ніщо інше не турбувався як про ойчизну і так дальше, і так в нескін-

ченість. То також свого рода хвороба.

Ну, хочби таке. Пише якийсь письменник з Коломиї в „Слові польським” ось що: „Polak również a nie Rusin powinien w gimnazjum ruskiem uczyć historii i geografii Polski i udzielać nauki o Polsce współczesnej”. Поминим вже те, що то так і тхне Прушиньским. Але до чого це в самім ділі доходить? Чи не до того, що в наших школах не вчитимуть нічого тільки історії, географії Польщі та всяких статистик моцарства?

Колись, во время оно, ми ходили до австрійських гімназій. — А скажіть мені ви всі, що ті австрійські гімназії кінчили, кілька ми вчилися там історії і географії Австрії. Якщо я добре собі пригадую, то в четвертій класі гімназії приходила дуже побіжна географія „покійниці”, а в осмім класі історія тай тільки. І не приїжджав до того спеціальний вчитель зі спеціальними кваліфікаціями та інструкціями з Відня чи взагалі з Австрії, якийсь родовитий німець, австрійський патріот з „Rozwoju” чи „Rogotowia Państwa”, — а вчив таки наш чоловік у наших гімназіях, а в інших якийсь покірний мало-поляк. І все було гаразд. Люди вмели історію тай Австрія чулася несогірще. Та здається, що й у всіх інших чисто національних державах не возяться так зі своєю історією та географією як тепер у нас.

Тепер „co innego”. Тепер май-

Відповів йому наш сміх. Сміх шибайголовів.

Для діда тимчасом не було вже ратунку.

За годину, спертий на руках міських, та державних поліцаїв, летів дід, гейби на крилах вітру, до магістрацьких апартаментів і кляв на чім світ стоїть.

Кляв від серця.

Змінилися тимчасом часи. Колишних гульвісів заступають нині їх сини, а мідяки папери Нині так само, як колись, стоїть під старою липою сліпий дід. Та обманювати його нинішнім гульвісам сто раз легше, як колись. Нині не треба лізти вже на липу, та ховатися в лози. Нині пхають йому гульвіси місто гроший кусники старих газет, і інших нот паперів, а дід чи хоче, чи нехоче всеж таки шепче — „Пане Боже заплаць”.

же всі гімназії зреформовано. Сусіди хочуть йти нога в ногу з культурними народами. Менше важні і менше потрібні предмети викинено. Певно, нащо обтяжувати маленьку головку дитини латиною, чи грекою? Чи не краще на те місце географія Польщі, і „wogóle nauki o współczesnej Polsce“. І то як найбільше годин! І то щоб конче вчив професор Поляк! Бо тепер не ті часи, що колись. Тепер мало вміти історію і географію. Тепер ученик, якщо він не був національності „powinien czuć po polsku“. —

безуміє на мою думку може вдержатися при владі найдовше 2—2½ літ“.

Горкий перебував довгий час під більшовиками та був їх великим прихильником. Як виїхав за

кордон змінив дуже різко свої погляди. Тепер виступає проти більшовиків.

Перед загальними зборами „Союза Ревізійного“.

Дня 29. лютого відбудуться у Львові загальні збори Ревізійного Союзу.

Наше кооперативне життя вже настільки розбудоване, що воно стало одною із головних основ нашого існування.

В часи, де переслідується кожний прояв активності нації, на якомубудь полі, кооперативи набирають великого, дуже великого значіння. Рука нищителя на кооперативи ще не посягає, це бувби надто великий сором. На цьому полі зробити можна багато і треба зробити за всяку ціну. І тому такого „великого значіння“ набирає

начальна установа кооператив — Ревізійний Союз. У тій установі повинні сидіти люди віддані кооперативній ідеї цілковито. Кооперативам не може бути обоятним, хто там сидить і хто веде кооперативну політику. А тому на збори Ревізійного Союзу кожен кооператива, кожний Союз мусить вислати свого делегата. Край нехай покаже, що він сам собою хоче проводити.

На другому місці містимо оголошення про Загальні Збори, хоча теперішня Надзирна Рада не вважала за відповідне переслати оголошення поза „Ділом“ ні одному іншому українському часописови

ОГЛЯД СЕГТОВИХ ПОДІЙ.

Польща

довкола якої самі великі вороги, які з нею не хочуть мати нічого спільного зніюються з самими малими державами так зв. балтійськими. І от дня 16. і 17. лютого відбувалася в Варшаві конференція міністрів заграничних справ Польщі, Естонії, Лотви і Фінляндії. Ті три останні — це малі держави, з яких кожна зокрема заслаба, щоби опертися якійнебудь небезпеці. І тому вони заключили між собою союз та зобов'язалися боронити одна другу. Щоби себе зміцнити передовсім супроти Росії, вони стоять в порозумінню з Польщею і час від часу зїзджаються на спіль-

ні конференції то в Фінляндії, Естонії, Латвії, чи Польщі. Мудрого нічого вони не вирішують, а зїзджаються на те, щоби перед світом показати, що між ними панує згода. Бракус на тих нарадах ще одної прибалтійської держави, а саме Литви. Вона вправді стоїть в порозумінню з Латвією і Фінляндією, але там де Польща пхас свій ніс, Литва не бере участі. Бо Литва не може забути, що Польща забрала їх столицю Вільно і засдно твердить, що вона з Польщею знаходиться в стані війни. Так було і підчас останньої конференції в Варшаві.

В Німеччині

сиділа два тижні антантська Комісія, яка розглядала чи Німеччина є в стані заплатити відшкодування, які на неї наклали побідники. Та комісія не оголосила ще своїх ухвал. Але бельгійський міністер Жаспар заявив, що комісія прий-

шла до переконання, що Німці можуть заплатити і не треба їм зменчувати довгу ані на феніга. Німці по тій заяві дуже люті і обвинувачують комісію в односторонності.

Горкий про Росію.

„Новое Время“, монархістична рос. газета, що виходить в Білгороді передає розмову якогось чужинця з Максимом Горким, одним із найвизначніших сучасних російських письменників.

„Нічо не може перешкодити мені вернутися в Росію. Очевидно, що руки самого Дзержинського були би на мене за короткі. Всяке насильство супроти мене коштувало би його самого голову. Но я не вернуся в Росію доти, доки там не буде правдивої демократичної влади. А що така влада скоро прийде на зміну кривавому безумству, яке тепер кермує Росією, я в тім не сумніваюся. Теперішне

Совіти

від часу, як їх визнала Англія і Італія дуже задерли носа до гори. Знають вони, що тепер всі інші держави, чи хочуть, чи не хочуть мусять їх визнати. І тому вже не просять, лише грозять. В Москві нах-дяться представництва і тих держав, які ще совітів не визнали. І от послідними днями совітське міністерство закордонних справ за-

боронило представництвам так дипломатичним як торговельним тих держав, що ще совітів не визнали, перебувати в совітській державі. До таких держав належить між інчими Японія. Совіти викинули їх конзуля з Владивостоку, і через це між Японією і Совітами тепер дуже напружені відносини.

Англія

під управою Мек Доналда не має щастя. Хоча Мек Доналд соціаліст і вибранець робітників, та всеж таки робітникам від того не полекшало. І вони страйкують. Скінчився страйк залізничників, а в суботу вибух страйк портових робітників. Дотепер страйкує 120.000 ро-

бітників. Кораблі стоять в пристанях невилазовані. Газети доносять, що міністер внутрішніх справ Шо переговорює з страйкуючими та надіється, що осягне порозуміння.

Робітники домагаються підвижки платні о 2 шілінги (около 2 мил. Мп.) денно.

До Франції

приїхав німецький амбасадор. Це дуже знаменна подія. В час, як Французи окупували німецькі території Німеччина на знак протесту відкликала свого амбасадора з Парижа, що означало зірваннє дипломатичних зносин між обома державами.

Щойно тепер, як Німеччина погодилася з своєю долею і зачала з Францією безпосередні переговори, післала знов свого амбасадора до Парижа. Амбасадором іменованій Геш. Дня 16. лютого прийняв його президент французької республіки на послухання.

Кольоністи радять!

10. лютого відбувся зїзд початкової Ради союзу польських кольоністів. На цьому зїзді делегат державного рільничого банку заявив кольоністам, що польський уряд дасть кольоністам велику допомогу (з українських податків). Делегат „Towarzystwa

Szkoły ludowej” прирік поміч в будові польських шкіл і косьцьолів. „Розїхалися кольоністи, як пише Słowo Polskie, скріплені на духу, щоби внести промінь надії в розкинені по Małopolsce осаді”. —

Перестають торгувати.

Торговельні взаємини між Радянською Україною і Польщею скінчилися. Останніми днями польські граничні влади відобрали

всім купцям перепустки і заборонили торгувати з Україною. Причина цього зарядження невідома.

В справі маєткового податку.

22 лютого впливає реченець для внесення подань про зменшеннє 2-го зачету на маєтковий податок.

Роспорядком Міністра Скарбу встановлено, що другий зачет на маєтковий податок від тих осіб, чий маєток перевищує 3000 золотих Франків, не може перевищувати 1) для платників податку ґрунтового і будинкового, а також для платників податку промислового 1 і 2 категорії підприємств торговельних та в 1, 2, 3, 4, 5 і 6 під-

приємств промислових — цілого припадаючого на них маєткового податку; 2) для платників податку промислового 3 категорії підприємств торговельних, 7 кат. підприємств промислових та для люлій вільних професій — третьої часті всього припадаючого на них маєткового податку.

Всі платники, кому вже виміре-

Так малюють Американці Европу, що не хоче робити і довгів платити, тільки збротиться. — На рисунку Француз ледви держиться над пропастью, бо його тягне за велика шабля, якою він всім і вся грозить, хоч вже сам банкрот.

но, — 2-й зачет на маєтковий податок або хоч і не вимрено але по власному їх обчисленю сума другого зачету вища від вказаної норми — мусять для збереження прав, що впливають зі згаданого роспорядження, не пізніше дня 22. лютого 1924 р внести до податкової влади і інстанції (а кооперативи — до Скарбової Палати) подання про те, щоби влада урядово перевірила вартість майна та на підставі роспорядження Міністра Скарбу з дня 1. лютого 1924 р. Д. з. ч. 13, поз. 122, зменчила суму другого зачету до висоти половини (чи третини) цілого маєткового податку.

Кошти удержання за першу половину лютого зменшилися на підставі обчислення статистичного бюро в Варшаві о 1.93%.

Не вдалося. Конференція балтійських держав в Варшаві не довела до ніякого успіху. Фінляндія, Естонія і Латвія не дійшли з Польщею до порозуміння в ніоднім питанню.

Німеччина на думку членів комісії експертів, яка перебувала тепер в Німеччині розпоряджає в Америці сумою двох мільярдів доларів.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Як годувати худобу?

(Далі.)

4. Суш, вартість муки і білковий стосунок в кормі.

Збираючи усе відоме нам дотепер про годівлю худоби до купи, ми вже знаємо, 1) які поживні тіла мусить мати в собі корм худобини, 2) що тільки стравна частина корму виходить худобині на пожиток і 3) знаємо вже у що перемінюються складові поживні частини худобячого корму в тілі худобини. Здавалось би, знаємо вже все і тільки требаби нам ще: 1) мати список усякого корму, щоби знати кілько в кожному із них є оцих усяких поживних частин і 2) знати кілько і яких поживних частин має мати в собі добрий корм для усякої худобини. Всі бо знаємо, що годі однаково годувати ялівку, корову, вола, бугая, свиню і вівцю. Так воно і є, як здається. Але, що хліборобська (передусім німецька) наука про годівлю худоби звернула притім увагу, ще на деякі важні справи, тому і ми ось тут насамперед ще й їм приглянемося ближче.

І так кожний з нас хліборобів, завважив, що усяка тварина мусить значно більше зїсти зеленої паші, щоби наїстися, ніж наприклад сухого сіна. Корові вистане 12 кг. сіна але аж 50—60 кг. зеленої паші на день. Це тому, що в зеленій паші є пересічно на сто частин аж 75 частин води а тільки 25 частин сушу (у яким є всяка головна пожива) а у сіні є на сто частин аж 85 сушу а тільки 15 частин води. Вода доконче потрібна для худобини і тому худобу поїть, але добираючи корм для наших тварин, мусимо передусім брати під увагу суху масу цього корму, або коротко кажучи суш корму. Худобина мусить дістати свою поживу при певній кількості сушу. Тому німецька хліборобська наука вираховувала кілько в сотці частин кожного корму (соломи, сіна, бульби, буряків і т. п.) є оцего сушу. Трохи далі ми побачимо зіставленне, кілько сушу має дістати усяка худобина кожного дня і кілько в ній має бути усяких поживних частин (білка, товщу і углеводанів) а в другім зіставленню побачимо кілько сушу має сотня частин кожного, найчастіше уживаного у нас, корму і кілько та, які поживні частини має в собі кожний з оцих кормів. Щоби ці зіставлення добре зрозуміти, висніюю на цім місці, що

треба розуміти під словом: суш". Суш отже це не суха паша, наприклад сіно, бо — як сказано — і в сіні є 12—15 частин води на сто. „Суш" це ця частина корму, яка осталасьби, колиб ми виділили з него усю воду.

Це одно. А друге, ось що: до недавня всі думали, що в добрім кормі має бути певна кількість стравного білка, товщу та углеводанів а вже все одно, чи ми що потрібну кількість поживних засобів дамо нашій худобині, наприклад в соломі та сіні чи в макухах, бульбі і зерні. Аж німецький учений Кельнер доказав, що так не є. Він провів, що ті самі поживні засоби в кормі, у яким є багато волокника (отже наприклад в соломі і сіні) витворюють менше мяса, товщу і молока у худобини аніж така-сама кількість поживних частин в кормі, у якому мало волокника (наприклад бульба, макухи, мука і т. п.). Це хочби й тому, що на перетравленне корму багатого в волокник худобина зуживає більше праці а притім чимало поживних засобів йде в нівець. Корми яких стравні поживні засоби дійсно спожитковує худобина, — назвав Кельнер „повновартісними" а такі, що тільки почасті перетворюються наприклад в мясо, товщ чи молоко назвав він „менчецінними". Та й цим він не вдоволився. Він бажав виразити вартість кожного корму одним окремим числом і назвав це число: вартістю крохмалевої мучки або коротко вартістю мучки. При цім він думав собі таке: Як уже знаємо, в кождім кормі є білок, жир (товщ) та углеводани. Білок — як знаємо — перетворюється в тілі худобини у мясо молоко і вовну а зате товщ в тілі худобини і сила мязів може витворитись і зовсім без уділу білка а тільки з товщу в кормі і углеводанів. Число, яке підшукав Кельнер для кожного корму, або так званим „вартість мучки" кожного корму говорить нам кілько цей корм витворює товщу в тілі худобини (та ще й сили і тепла). А кількість стравного білка в кождім кормі дає нам знову вказівку, котрий корм ліпший на мясо, молоко і вовну. Таким чином, знаючи кілько стравного білка має котрий небудь корм і яка його „вартість мучки" (означена одним числом), можемо ясно уявити собі майже повну поживну вартість кожного корму. Кельнер вираховував, що з 1 кг. чистої мучки крохмалю витворюється в тілі худобини кругло

четверта частина кг., (248 гр.) товщу (жиру). І тому то коли він наприклад при 100 кг. доброго солодкого сіна означає „вартість мучки" цього сіна числом 36, то це значить, що із 100 кг. цього сіна має витворитись в тілі худобини (якби із 36 кг. мучки крохмалю) 9 кг. товщу ($36 : 4 = 9$). Ось-що значить оця Кельнерова „вартість мучки". Коли тепер у списку всяких кормів при кождім із них побачимо одно число, яке означає „вартість мучки" цього корму, то вже будемо знати, що воно значить.

Остається нарешті до прояснення ще одна справа. А іменно: стосунок поживних тіл в кормі. Вартість кожного корму залежить іменно не тільки від кількості поживних частин у ньому, але ще й від стосунку, у яким позістають до себе усі ті поживні частини в кождім кормі. Наука про доцільну годівлю худоби і хліборобська практика звертають при оцінці кожного корму велику увагу на це, в яким стосунку позістає до себе у кождім кормі кількість білка до кількості углеводанів і товщу і це називасмо білковим стосунком корму. Обраховується цей білковий стосунок корму таким чином, що кількість товщу цього корму множимо через 2·5 (півтретя) потім додаємо до цього цілу кількість углеводанів в цім кормі і усе разом ділимо через його кількість білка. Наприклад: макух із льону має на сто своїх частин 9·6 (майже десять) частин товщу (жиру), 29·80 частин углеводанів і 24·7 частин білка. Білковий стосунок цього корму вирахуємо ось як:

$$9 \cdot 6 \times 2 \cdot 5 = 24$$

$$29 \cdot 80$$

$$53 \cdot 80 : 24 \cdot 7 = 2 \cdot 2$$

Білковий стосунок макуха із льону себто стосунок його стравного білка до стравних углеводанів і товщу означається отже чисельно як 1 до 2·2.

Загалом беручи білковий стосунок кормів є вузкий, коли стосунок їх стравного білка до стравних углеводанів і товщу означається не вище як 1 до 4 (1 : 4), найвище 1 : 6; стосунок від 1 до 6 (1 : 6) і найвище 1 : 8 називається середнім; а стосунок від 1 до 8 (1 : 8) аж до 1 : 10 або й 1 : 12 називається широким.

Відомий нам уже учений Кельнер прослідив, що всі корми є певно і зовсім стравні, коли на одну частину стравного білка припадає в кормі для пережувачів не більше

як 8 до 10 стравних частин углевонів та товщу а в кормі свиний найбільше 12 стравних частин углевонів і товщу. А що з білка твориться в тілі худобини мясо, молоко і вовна, то зрозумілим являється, що в поживі для підростаючого молодника і дійних коров мусить бути подостатком білка, себто, що білковий стосунок їх кормів мусить бути вузький (1:4 — 6). Старшій худобині, наприклад мірно працюючим волам чи коням або нетучним свиням чи вівцям треба натомість давати поживу, якої білковий стосунок широкий, себто поживу в якій головна вага паде на углеводани та товщ.

У наведенім мною вище прикладі ми вирахували білковий стосунок макуха з льону. Очевидячи таким самим чином можемо вирахувати білковий стосунок цілої мішанки кормів, якою годусмо нашу тварину. Можемо отже на всякий випадок перевірити, чи годусмо нашу худобу правильно і доцільно. До цього треба тільки знати яка кількість білка, жиру та углеводанів міститься в кождім кормі зокрема і разом в цілій мішанці а цілий обрахунок переводиться потім таксамо як зробили ми це при обрахунку білкового стосунку в макусі.

(Далі буде).

Остан Луцький,
господар в Волі долголуцькій
стрийського повіту.

З приводу концерту.

В четвер, дня 14. лютого ц. р. відбувся в великій салі Т-ва Лисенка великий концерт, якого дохід призначено на українські Високі Школи. Те, що сая була виповнена по береги українським громадянством — доказ, що ми розуміємо гаразд вагу наших Високих Шкіл, що ми солідаризуємось з ними всіми, що ті школи сьогодні творять у безнастанній боротьбі з важкими обставинами та перепонами, які їм ставлять опікуни.

Не хочу тут говорити про артистичну вартість концерту, бо це завдання наших знатоків-фаховців хоч не від речі булоб згадати бодай про чудову деклямацію нашого поета Миколи Вороного, якого одушевлена публіка просила о надатки та про скрипкові соля п. Москвичева. І одна і друга точка вельми причинилися до того, що численна публіка була на концерті не тільки тому, щоби сповнити свій обовязок супроти українських Високих Шкіл, але щоб серед на-

шої сірої буденщини провести кілька хвилин в артистичній насолоді.

Моя ціль звернути особливо увагу не на сам концерт, але радше на наслідки, які він повинен викликати.

У своїй промові, що мала в собі дуже мало концертного настрою, до того ще зовсім непотрібно, густо нашпикована словами якби вмисно повитяганими зі словаря чужих слів, але сказана впрочім дуже „аподиктично“, отже у тій промові поставив п. Ц. запитання українському громадянству і то запитання не може лишитись без відповіді.

Українське студентство поділене на два табори: одні згуртовані коло укр. Високих Шкіл переслідуювані поліцією, — другі на польських школах під опікою поліції.

Як українське громадянство ставиться до одних і других?

Досі українська суспільність не дала ясної відповіді на це питання. Уважала що справу за байдужну. А вона не байдужна! Українське студентство пішло двома дорогами. А тільки одна з них може бути добра.

Обовязком громадянства єсть: дати виразну відповідь — котра, сказати з ким воно солідаризується а кого осуджує. *В. Аркадій.*

Замикають „Просвіти“.

Дня 30 січня ц. р. „зіхала“ — наприклад — поліція з Глібович великих до села Вільхівців, бобрєцького повіту. Ні сіло ні пало — ревізія в читальні „Просвіти“ та у всіх членів Виділу. І знаходять масу матеріалів, що свідчать про революційні затії читальні: карту України і інструкції філії „Просвіти“ відносно культурно-освітної праці. А в голови читальні знайшли (аж страшно!) книжку „Процес комуністів“, яка прийшла на ру місяців тому, вислана невідомо ким, на адресу громади. Мало того! В бібліотеці читальні було сховане (ну, не заговор?!). . . оказове число „Землі і Волі“.

Цього всього, розуміється, було досить, щоби 2. лютого прийшло зі староства в Бібрці письмо, що читальня розвязана.

З природи й техніки.

Як людина використовує сили природи?

Побіч огню людина користується ще іншими дарами-силами природи, які мають своє джерело теж у теплі сонця; це сила води й сила вітру.

Сила води береться з того, що вода, яка тече з місця вищого на нище, може виконувати всякі праці, нпр. обертати колеса фабрики. До того необхідне, щоби

вода опинилася на високих місцях, тобто в горах. Хтож її туди переносить? Ніхто інший, тільки самеж таке сонце. Воно нагріває воду в ріках і в морях; вода парує і в виді хмар збирається над землею, а потім вертається на землю у виді дощу. Дошева вода всякає в землю й там збирається, а потім витікає на верх джерелами, з яких творяться потоки й ріки. Отже якби не тепло сонця, ми не малиби водних сил.

Подібно вітер, який обертає вітряки, а вони можуть виконувати працю, повстає від сонячного тепла. Вітер береться з того, що повітря в одному місці тепліше, ніж у другому; а що тепліше повітря рідше від холодного, то на його місце напливає повітря там, де воно більше згущене — от і маєте вітер.

Наша українська земля щедро вивінувана від природи різними неоціненними дарами. Вона скриває в собі вугілля, якого подостатком у басейні між ріками Доном і Дніпром. Крім вугля маємо ще два великанські джерела водної сили: ріки Дніпро й Дністер. Учені й інженіри обчислили, що якби вдалося обчислити силу Дніпрових порогів, то це дало би таку кількість електричної сили, що вона могла би порушувати всі поїзди на Україні, освітлювати цілий край і гнати в нім усі фабрики. Подібнож наш Дністер завдяки своєму великому снадови, має в собі таку силу, що нею можнаб „електрифікувати“ цілу Галичину.

Річні поети назвали природу „матірью“. Та воно тільки в малій частині правда. Добра мати дає своїм дітям усе, чого їм треба, добровільно, не жаючи навіть на те, щоб вони впоминалися про все, а чи природа дає нам усе, чого ми потребуємо? Куди там! Дуже мало чого дістаємо від неї даром; великанську більшість її „дарів“ треба здобувати собі силою, треба з нею боротися. І ми навіть уже не застанолюємося над тим, що найменча наша чинність — от як розпалювання огню в печі — це боротьба з природою, з її холодом та іншими силами, що роблять нам життя трудним або й неможливим.

З того всього бачимо, що ціле наше життя — це одна велика-великанська боротьба.

ДОПИСИ.

Бродки пов. Львів. Дня 3. лютого мала відбутися у нас театральна вистава цензурованої вже штуки. В принисанім реченні, бо ще 29. січня отже 6 днів перед виставою, повідомив Виділ місцевої читальні Товариства Просвіта — Староство у Львові, що таку виставу дає в доказ чого одержала читальня потвердження рублим. На виставу прибуло майже ціле громадянство Бродок, як також багато гостей із окрених сіл, так, що цілий будинок читальні був переповнений.

Якраз 15 хвилин перед самою виставою з'явилася з домі читальня місцева „райствова поліція“ з найженими крісами та грізним тоном і постановою заборонила, давати виставу, бо комендант поліції мовляв, що, щоб читальня могла дати виставу, мусить маперед постаратися о письменне дозволення Староства, бо потвердження рублим для него не вистарчає.

На заяву секретаря читальні п. Волощакевича, що затверджений політичними властями статут читальні Тов-а Просвіта дозволяє на давання вистав театральних штук і що Виділ читальні не є зобов'язаний просити власть політичну о дозвіл на таку виставу, а тільки про виставу по-

відомляти, та, що поліція своїм наказом давати виставу, ломить затверджений вищими властями статут читальні через, що поповняє насильство, — поліція заявила: „to nas nie nie obchodzi“.

На запит професора гімназії п. Василя Хомицького де є таке розпорядження, що без письменного дозволу Староства не вільно давати театральної штуки, сказав комендант місцевої поліції п. Schneider, що такого розпорядження вправді нема, але він забороняє виставу „na własną rękę“, бо у него такий звичай, а читальня як хоче може його скажити.

Ціле населення громади, таким поступком пана коменданта місцевої поліції „państw.“ дуже огорчене і питається троха вищих панів — де ми живемо?

Чи Ви думаєте, що для села жандарм з крісом і багнетом завше диктатором буде? Ми звивасмо, щоб вища власть поучила коменду постерунку „поліції państwowej“ в Бродках, щоб на будуче на „własną rękę“ вистави не збороняла.

Позаяк вистава не могла відбутися, відбув хор читальняний свою пробу в присутності всіх прибулих на виставу, де між іншими відспівано „Думи мої“ з Кобзаря Шевченка муз. Воробкевича, „Журавлі“ муз. Кошиці, „Ой ти соловій“ Ярославенка відспівала солю Олесь Українська, відтак відспівав хор дальше „На вулиці дудка грає“ Колесси, потім слідували коляди і інші пісні. По скінченій пробі перечитав п. Іван Гордоступ усім прибулим на виставу „Панські Жарти“ Франка.

Пізно вночі порозходилися учасники вистави

Замітним єсть, що жандарми пильнували будинку читальняного доки всі не порозходилися.

Очевидець:

Заліці ноні, повіт Зборів. Дня 9. січня у. р., як рік-річно, мішаний хор з Залозець нових ходив з колядою на „Рідну Школу“ по Заліцях старих. Маючи дозволення від староства з підписом і печаткою, колядники ходили сміло від хати до хати. Та о год. пів до семої вечером заступник коменданта місцевої поліції з тайним — котрий приїхав до Залозець за доляровою манною — зі словами „до то за банда, до то за кшкі в ноці“ напав на колядуючих. Потім зловив за руку М. Бураву, секретаря чит. „Просвіти“ в Заліцях нових, який мав спис жертводавців і запровадив його до найближчої хати. За ним пішли всі колядники. В хаті підчас цього з'явилася на столі фляшка горівки! Тайну цього знає тільки господар хати. Побачивши це „цудо“, „тайний“ занотував собі М. Бураву і суму заколядованих грошей — мабуть змяк і дозволив дальше колядувати. Раненько слідуєчого дня з'явилися згадані функціонарі в чит. „Просвіти“ в Заліцях старих де була зложена коляда. Під загрозою арештування сконфіскували коляду в сумі 15 мільонів мп., надаючи на зібрані гроші квіток. На слова голови „миж маємо дозволення від староства“ відповів, що треба було повідомити постерунок, бо „леньондзе жебраче ідон на цеде антипаньствова“. Вже три рази звертався голова читальні на постерунок о зворот коляди, та всі рази відходив з відповіддю „ми зврүцими, аж сен справа вияснї“. Чи знають о тім дотичні власті — востівство й староство, — що нищі функціонарі державної поліції в Заліцях ігнорують собі їхні розпорядки?

Учасник.

Календар. — Лютий 1924.

22. Пятниця (9) Никифора мч. Правосл. Никифора мч — Схід 6:19. Захід 4:55.
23. Субота (10) Харлампія. Правосл. Харлампія. — Схід 6:17. Захід 4:57.
24. Неділя (11) Нед. о бл. Силі. Правосл. Нед. о бл. Силі. — Схід 6:16. Захід 4:58.

Народні приповідки.

Пригоди учать згоди.
Кожда пригода до мудрости дорога.
Давні пригоди боронять від шкоди.

Що сталося в лютім.

22. 1848. революція у Франції.
24. 1871. ур. письменник Олекса Мартович.

Пригадки для Виділів Читалень „Просвіти“ на лютий.

Найдальше до 28. лютого ц. р. належить подати до відомо Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, хто вибраний делегатом на Надзвичайні Загальні Збори Т-ва Просвіта у Львові, що відбудуться дня 5. березня 1924. Без такого повідомлення делегат не буде допущений до голосування на зборах.

Приготовлятися до шевченківського свята.

— 0 —

Вдова по президенті Гардінгу

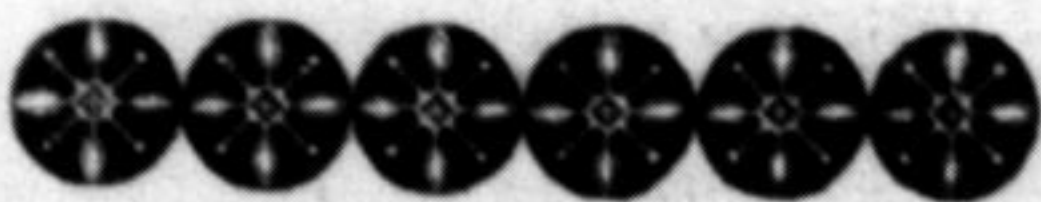
по смерті свого мужа вступила до редакції щоденника „Mario Star“ на чолі якого стояв президент Гардінг через 35 років. Тепер пані Гардінг стала директором накладового товариства, що видає той щоденник. Теперішній американський президент Кулідж видав розпорядок, яким звільняється паню Гардінг на ціле її життя від поштової оплати всеї її кореспонденції.

Жалібні марки Леніна. Совітська почта випустила жалібні марки дня вшановання пам'яті Леніна. Всі збирачі марок, що гоняться за цікавими зразками мають знова про що мріяти та за чим розбиватися.

Поїзд впав до ріки. В одній місцевості у Франції, поїзд, що переїздив мостом понад ріку Фразер впав із заваленим мостом до ріки. Льокомотива і два вагони розбилися зовсім. Багато залізничних урядників і п'ятнадцять подорожних ранених.

За приміром американця Едварда Бока, про якого ми писали в останньому числі „Нового Часу“ англієць Філене з Бостону визначив три нагороди в 100, 250 і 100 фунтів штерлінгів за найкращі проєкти заведення мира в Англії і Европі. Проєкт не може мати більше як 3000 слів і повинен бути такий, щоб перед 1-им січня 1926 р. можна його практично примітити. Участь в тім конкурсі можуть брати лишень Англіїці. Філене приготує подібні конкурси для Іт лії та Франції.

Шайка жінок-бандиток. В Америці викрито цими днями зорганізовану добре шайку жінок-бандиток. Шайка називалася „Говлова а ля Тит“. Назва ця походить від способу жіночої причіски, що так називається, якої бандитки уживали. Банда виконала цілий ряд грабіжницьких нападів, крадежних та інших злочинів уживаючи при тім оружя і кпила собі прямо з поліції, що не могла її вилловити. Викритте викликало в Америці велике вражінне.

Комунікати „Рідної Школи“.

Великі й гучні забави, концерти й вистави, чайні вечери, дощю, улаштувуть на протязі року (особливо в місяці січні і лютім) різні українські Комітети як у Львові так і в краю, а лиш дуже мало случаів було, щоби хтось із впорядчиків аложив даток 1% брутто касового впливу на „Рідну Школу“, як це постановляє ухвала Загального Зізду УПТ. з дня 25. грудня 1922 р.

Припускаючи, що це сталося не нарочно, тільки зі звичайної у нас байдужности, пригадуємо всім Впорядчикам таких улаштувань цей горожанський обовязок і робимо їх уважними на наслідки лихого прикладу, яким є вилім з під національної карности через неузгляднюванне ухвал наших найвищих установ.

Колиби ця пригадка остала без успіху, будемо примушені займитися цією справою блище. УПТ. Секція „Р. Школа“.

Переписка Редакції.

Теодор В-й. Краків: Вірші до друку не надаються.

Біржевий перегляд.

Грошева біржа.

приватні обороти.

Львів, 14. II. 1924.

Амер. дол. 9,450—9,500.000, одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. дол. 9,880.000—9,850.000, Кч 265.000, фран. фр. 410.000, франки швайц. 1,615.000, фунт штерл. 39,000.000—40,000.000. Фр. бельг. 350.000. — Ліри 400.000. Леї 46—46.500. Австр. кор. 130.

Золото: 20 кор. 41,000—41,500.000, 20 фр. 39,000.000, 10 рублів 51,000.000.

Срібло: кор. 750.000, 5 кор. 3,700.000, фльор. 1,800.000, рублі 3,300.000 копійки за рубель 0,000.000.

Збіжева біржа.

Львів, 14. II. 1924.

Кр. пшен. з 1923, 35,—36,500.000. Жито з 1923, р. 24,—25,000.000, Броварняний ячмїнь з 1923 20,—20,500.000.— Овес з 1923, р. 21,—22,000.000. Горох пільний 00,000—01,000.000. Горох Вікторія 00,000.000 мїл. Пшенична мука 40% „О“ 80,000.000, 55% „1“ 62,000.000, 70% „4“ 43,000.000. Житня мука 60% 60,000.000, 70% 53,000.000. гречана каша 00,000—00,000.000. фасоля біла 64—65,000.000. Фасоля краса 60—62,000.000. — Цїни розумїється за 100 kg. без споживного податку. Місце, стація заладовання.

Ринок.

Хлїб 1 кг. 560.000, м'ясо волове 3,100.000 свиняче 3,100.000, теляче 2,900.000, солонина 600.000—3,800.000, сало 5,000.000, смалець 5,500.000, масло десерове 7,500.000, масло кухонне 6,500.000, сир 1,300.000, яйця 1 шт. 300.000, сметана 1 літра 1,000.000, молоко 500.000, 1 кг. меду 3,000.000, бураки 1 гк. 300.000, цибуля 350.000, чїсник 1 головка 100.000, курка від 4,000—9,000.000.

ОПОВІСТКИ.

Нище названі громадяни зволють в одній важній судовій справі подати адреси до адміністрації „Нового Часу“.

1) Н. Котович отаман Ч. 2. А. з Стрийщини.

2) Петрівський Іван — вїстун з боевого курїня V Сокальська бригада з Сокальщини або Белщини.

3) Павлюк — будавний з боевого курїня V Сокальської бригади Товмач або Товмачик.

4) Н. Боднарчук — поручник Жнятин (?) Сокальського повіту.

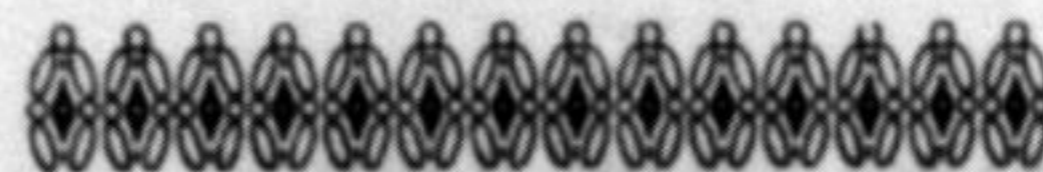
4) Іван Сокіл, гімназіяльний професор в Сокалі.

На фонд для вшанування пам'яті Дн. Вітовського зложили: Суддя М. Туркевич Львів 500.000 мп., кличе суддю Теод. Ріпецького Львів і М. Яримовичеву, Насташин; М. Пиріг Рогатин 200.000 мп., о. д-р Г. Цегельський Городок 300.000 мп., кличе д-ра Л. Озаркевича, Городок і В. Ковальчука в Речичанах; М. Вербенець Кошиці 20 кч., полк. Андрій Мельник 240 дол., У. В. Комітет допомоги, Грац 157.000 австр. кор., Сов. Сидорович 250 т. мп., кличе Анну Ляховичівну, Дунів і Ол. Степанів-Дашкевичеву, Львів; Петро Постолюк 2 дол., кличе Теод. Мартинця, Степ. Волошиновського, Ол. Черкавського, Мих. Гнатюка, д-ра Гілецького, проф. С. Лещія всіх зі Львова, полк. Біланца, ради. Т. Рожанського в Золочеві й Ю. Гіряка в Тернополі; о. Теофіль Гірийма, Дуліби 1 доляр кличе о. Сайкевича, Васючин, о. Теліщука, Потїк і о. Волинця, Загіречко; Василь Возняк Львів 1 дол. Марія Борис Рогатин 2 мїл. мп. кличе Марту Дурбак, Львів і Марію Ковалів, Галичани; о. Т. Величко, Постоївка 500 т. мп., кличе Ос. Мисевича, Бучач і О. Капустяняського, Кошищині; Мик. Роман, Чесники 300 т. мп. кличе Солю Дзедзикову, Чернихів і Нусю Гнідецеву, Любича Кн.; В. Загасвич, Волчухи 500 т., Ст. Стеблецький, Чортків 2 мїл., Дан. Квасниця, Обельниця 50 т. мп. — Комітет дякує жертводавцям і просить всіх тепер і давніше викликаних прислати жертви на адресу: Зем. Банк Гіпотечний, Львів, Підвалле 7.

На „Рідну Школу“ прислало Тов. „Сїч“ ім. П. К. Сагайдачного сотня П-а в Честер Па 50 дол. як коляду. Складаючи за цю жертву щиро подяку бажаємо Впов. Землякам усього найкращого. — Головна Управа УПТ.

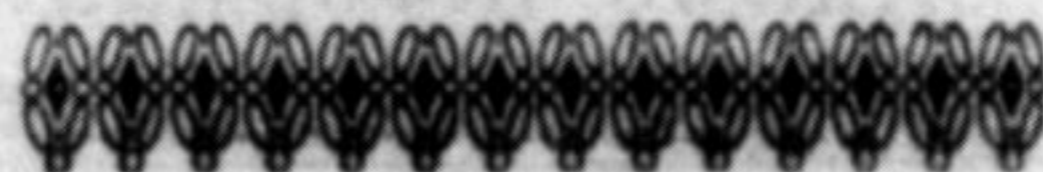
На „Рідну Школу“! Надзїрна Рада Видавництва „КАЛИНА“ ухвалила з приводу замкнення річних рахунків признати „Рідній Школі“ 1/4 чистого зиску в квоті 50 мїліонів мп. і вїзвати всі українські економїчні й торговельні інституції, щоби так само 1/4 річного зиску зложили на „Рідну Школу“. УПТ. згадану квоту вже одержало і складає за неї щиро-сердечну подяку, бажаючи молодому Видавництву найкращих успіхів. — Головна Управа УПТ.

ОГОЛОШЕННЯ.

СПІВАНІК „ЖЕМЧУГИ“

(208 найкращих укр. любовних пісень) можна купити або замовити поштою за попереднім надїсланням належності зглядно за післяплатою в книгарні **Наук. Тов-а ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.** Цїна одного примірника **2,250.000 мп.** При попереднім надїсланні належності належить прислати окрім належності за співаник 800.000 мп. на порто. — При післяплаті порто коштує 1,200.000 мп.

Рільничі машини, бляху, цеглу, цемент та цвяхи поручає

„ВІДБУДОВА“

Промислово-торговельна Спїлка з о. п. у Львові, вул. Словацького ч. 14. ч. тел. 330. Залїзний склад

вулиця Трибунальська ч. 1.

Мотори від 6 до 60 HP, — Млиські камїння, вальці, каспрї, токарні, трансмісії, пєси, турбіни, праси до дахівок, олійні, цемент, вапно, січкарні та — всякі інші машини, знаряди, матерїяли — поручає 2—30

„ПІЛЬОТ“ Львів, вул. Баторого ч. 4.

Зі всім, що входить в обсяг АРТИСТИЧНОЇ РІЗЬБИ звертатись на адресу:

Скульптор

3—31

Андрій КОВЕРКО

Львів, ПОТОЦЬКОГО 71.

Рада Товариства

Краєвий Союз Ревізіійний

українських стоваришень господарських, позичкових, торговельних і промислових у Львові скликає на основі пар. 27. статута

Загальний Збір Союзу

на день 29. лютого 1924. р. (п'ятниця) на год. 1. перед полуднем до власної домівки при ул. Домініканській ч. 11. (II. поверх).

На порядку дня стоять ось які справи:

- 1) Відкритте Збору.
 - 2) Веріфікація протоколу Загального Збору з дня 31. марта 1923 р. з Звіт з діяльности і рахунків Товариства за рік адм. 1923 і удїлення абсолюторії уступаючій Раді (§ 17. б. стат.).
 - 4) Прелїмінар бюджету Товариства і устанєнє членських вкладок та вписового союзнїх Кооператив на 1924 р. (§ 9. і 17. б. стат.).
 - 5) Вибір Голови і 12 членів Ради Товариства на р. 1924. (§ 17. а. статута).
 - 6) Зміна статута Товариства (§ 17. д. стат.).
 - 7) Внесєння Ради Товариства дотично членства в Союзі (§ 17. г. стат.).
 - 8) Внесєння і запити членів (§ 37. правил. дїл.).
- На Загальний Збір має кожда союзна Кооператива вислати одного відпоручника з правом рішачючого голосу. Відпоручник обовязаний виказатися повновластю Кооперативи на письмі і повновласть отсю зложити до рук Предсїдника Загального Збору (§ 12 стат.) всі члени Союзнїх Кооператив мають вільний вступ на Загальний Збір з правом дорадчого голосу (§ 13. стат.).

Увага! Повновласть має звучати: „Відпоручником нашої Кооперативи на Загальний Збір Товариства „Краєвий Союз Ревізіійний“ у Львові, який відбудеться дня 29. лютого 1924 р. устанєнєм Вп. . . .“ (дата, печатка і підписи Управи). Повновласть приймаю: (підпис відпоручника).

Рада Красього Союзу Ревізіійного.

У Львові, дня 31. лютого 1924.

Гїж. Юліян Павликовський, голова.

„ІНІГ“

МІЖНАРОДНЕ
ТОРГОВЕЛЬНЕ І ПРОМИСЛОВЕ ТОВ.
ТОВ. з ОБМ. ПОР.

ДОСТАВЛЯЄ ЗІ СКЛАДУ У ЛЬВОВІ:

Комплетні урядження млинів, ВАЛЬЦІ „ДАВЕ-
РІО“ Ціріх, ЛУЩАРКИ „МАРС“ патент „КАС-
ПАР“, ориг. швейцарську газу марки „РАЙФ
ФРАНК“, ТУРБІНИ Франціса, мотори ДІСЛЯ,
льокомобілі і т. п.

ЛЬВІВ,

ПОДЛЕСКОГО 8/ІІ.

ТЕЛЕФОН 413, 1236 і 1086.

Телсгр. адр. „ІНІГ-ЛЬВІВ“.

2-52

НАСІННЯ городові, полеві, цвѣ-
тів і трав

МАШИНИ до управи рілі, чи-
щення насіннь, молочарства і пр.

НАВОЗИ штучні, фосфорові,
потасові, азотові

ЗАЛІЗО, залізні знаряди,
бляха, цвѣяхи

РЕМІСНИЧІ знаряди

НАЧИННЯ кухонне

ЦЕМЕНТ

доставляє

:: КРАЄВИЙ СОЮЗ ::
ГОСПОД. СПІЛОК
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

у Львові, Зіморовича ч. 20.

І його Відділи у Львові, ГОРО-
ДЕЦЬКА 95, в Перемишлі, Стрию,
Коломиї і Сокалі.

Цінники на жадання даром.

Ширіть „Новий Час“!

УВАГА!

На свято 110-ліття народження Т. Шевченка (10. III. 1924.)

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ“

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками дра В. Сі-
мовича, з портретом і біографією поета. — Стор. XXX + 431.

Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

... Виданий на гарному папері, читким і великим шрифтом, з гарною біогра-
фією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря“ в цілому найкращим
коментарем, — „Кобзарь“ Катеринославського Видавництва справді найблизче стоїть до
назви народнього видання. Тому ми шире бажаємо, щоб сей „Кобзарь“ був на столі
селянина в кожній хаті всієї України. — (Л. Білецький, „Українська Трибуна“, з 3.
грудня 1921.)

... З різних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря“ на те,
щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова“... Не було досі
такої широкої й заокругленої проби систематичного пояснення всього „Кобзаря“, як
це бачимо в виданні д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського
Слова“ у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче пору-
чити їм видання Шевченкового „Кобзаря“ з поясненнями та примітками д-ра Сімо-
вича“.

(„Учительське Слово“, ч. 2-4, з квітня 1922 р.)

... Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря“... Воно по-
вільно знайти в кожній читальні і бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в ру-
ках кожного, хто зам собі й иншим хоче вяснити Шевченкові думки, в руках учени-
ків, селян і робітників“.

(М. Возняк, „Письмо з Просвіти“, з 15. січня 1922.)

... Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові“.

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно.

— — — — — На більші замовлення — знижки 25-40%.

Гроші (невеликі суми) можна прислати листом, а краще переказами на
Konto E. Wyrowuj. Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenská Banka, Praha,
або — Wiener bankverein, Wien, або просто на адресу:

Eug. Wyrowuj, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II.

4-10

Повний каталог В ва безплатно.

Найскорше
Найвигідніше перевозить до **Бразилії**
Найдешевше **Аргентини**
2-4 **Урагваю**

Королівсько-Голяндський Льойд
ЛЬВІВ, пл. Більчевського ч. 1. (ріг Городецької 77.)

В справі виїзду уділяємо інформацій безплатно.